

REGÉLŐ. PESTI DIVATLAP.

—••• Második év. •••—

Kiadja és szerkeszti Garay János.

Csőtörtők,

26.sz.

mart. 30. 1843.

Megjelenik minden héten kétszer egy divat képpel. Előfizethetni minden k. postahivatalnál. Külföldre csak a' bécsi k. főpostánál. Kolozsvárott t. Méhes urnál. — Ára félévre, helyben 5 ft. postán 6 ft. pengőpénz. Kiadó hivatal, Leopold-utca az apácák' során levő 189 sz. Rottenbiller-ház, második emeletében.

A' DALÜNNEP

(Folytatás.)

NŐK és az élet.

A' hölgy a' természet' legszebb gondolatja. Minden inger, ígézet, báj, és vonzerő, melly a' teremtés' szebb czikkeiben egyenként létezik: a' hölgyben öszpontul.

Szép az új virág, ha ép reggelen rezgő gyönggyel telve bimbóöltönyéből a' napra kilép; de mi az egy félénk nőarczhoz, melyet az első társaskörbe lépés elbiboroz? Szép az estcsillag, ha békés gyémántja az ég' mélységein ragyogni fölkel: de szebb a' hölgy-szem, melly a' részvét' harmatnedűjében irgalomra hajlik. Szép a' vadhegy' élő forrása, melly a' föld' eréből életetni fölmerül: de szebb a' nőkedély, melly egy fogultlan szív' gazdag kútfejéből üdvével fölbuzog.

Ismerem a' tavasz' támadó hevét, mellyre a' rög' zöld leánya fagytól sajnogva kibomlik: de kérdjétek meg az árva fiút, nem melegebb-e az anyake-

bel, melly őt a' napok' fájdalmaiból magához ölelte? Nagy menedék az éj' nyugalma, ha a' véres szív gyógyító angyaltálmodik: de kérdjétek meg az üldözött férjet, nem enyhübb-e a' nő' vigasza, midőn apostoli lelkesedésben reszketeg hang- 's feláldozó szemmel ezt mondja: „hazád' hálátlan, barátod megcsalt, gyermeked földben, sorsod hitét szegé: de ne sirj, hisz itt vagyok én.“

Mit is mondjak a' nő' szerelméről. A' világnak firmamentum kell, hogy az elemharczot viselni tudja: a' nőnek adj szerelmet, 's vesd a' sors' csatáiba, és ő győzni fog. — A' föld' szívében századokkal készül a' nemes kő; az asszonyében, ha szeret, egy percz alatt kész a' legnagyobb tett. — Sőt magok a' természet' szép felelmei, a' háborgó tenger, 's lángoló Vezűv meghajolnak a' nőfájdalom vagy szenvedély előtt.

És az élet? oh mi az élet hölgy nélkül? hisz maga az élet tőle jő. És az élet sirva nyílik meg. A' bölcső az első börtön, melyben a' szenvedés

kezdetik. A' gyermeknek még nincs öröme, 's már fájdalma van. Még nem tud mosolygani, de sirni igen. Ki az angyal, ki halványan hajlik az első fájdalom fölé? ki az, ki a' fájó kebelkének édes tejet nyújt, 's éltető lehelle-tével rámosolyg. . . ? a' hölgy; 's ha a' gyermek fejlík, nő, eszmél és rebeg, ha szíve érzés, lelke tárgy után vágy: ki az angyaltárs, ki ez első örömmel találkozik, ki az, ki a' nyíló kebelkének édes arcot nyújt, 's anyai csókkal szeretni tanítja. . . ? a' hölgy. És ujra a' hölgy, ki az új szeretetnek ösztönt, tárgyat és irányt jelel; ki a' szemén függő kisdédnek ezt mondja: lásd gyermekem, van zöld fű, piros virág, fehér galamb, szép máma, 's ez együtt a' haza. És a' kisdéd értelem felfogja őt; mert az anyai arc nem hideg, mint a' nyomott lap.

Kérdezd a' betegét, van-e olly lágy ír, mint a' női kéz? kérdezd a' kétke-dőt, van-e bölcselet, melly, mint a' női hit, nyugtató legyen? 's kérdezd a' hir' fiát, jutalmaz-e ugy a' cserkoszorú 's babér, mint egy becsülő hölgy' né-ma pillanata? Ha pályát tévesztél, 's látköröd elborult, hű nő lesz csillagod, melly részvéttel rád fénylik. Ha szen-vedély ragad, kormányod elvész, 's megnyílik az örvény: a' csendes nő-erény lesz szabadító hid. Ha sorsod pártot üt; az ész nem segít, reményed elhagy; ha rád gyul a' kétség, 's éget az élet: részvevő hölgy' könye lesz a' szent nedű, melly tört lelked' sebé-t elmossa, . . igen, oh hölgy, te vagy a' természet' legszebb gondolatja.

Szavaim nem a' test' bájait üdvöz-lik. Nem a' külszépség' hatalmát cé-lom festeni, mit egy tükör hübben

visszaad. Miért is emelnénk oltárt mu-ló ingernek, melly nem érdem, csak rövid tulajdon? Hisz az igéző szem néhány tized alatt elosztja fényét; az ajkakról leég a' megénekelt pír; 's egy hervadt arcz' reddőiről ki mondaná, hogy helyökön egykor csábítás ho-nolt?

A' lelket értem én; a' nőnem' gyöngéd és ihletett lelkét, mellynek művelt és termékeny hatalma, mint egy költői örökélet folytatja magát; a' nőnem' lelkét, mellyet tér, idő 's viszony nem korlátoz; melly él, hat, öröködik, ébreszt, elevenít, mellyet nem nemze-dék ad nemzedéknek, melly az élőnél nem ott kezdi, hol a' halottban végzé, hanem folyvást az örök erőből száрма-zik, 's mint egy küldött szellem tölti be gyöngéd, nemes hivatását.

Ha föltekintünk az emberi emlék' kezdetéig, ha megnyitjuk a' történet' nagy könyvét, alig van lap, mellyen ragyogó hölgygyel ne találkoznánk. A' cselekvési tér' vagy vállalat' minden nemében, a' pálya' és erény' félelme 's akadályi között küzdve, nyugodtan vagy szent aggálylyal telve néznek ö-k reánk a' multak' ködéből, mint meg-annyi felhő közé festett fél-isten.

És az egyetemes világélet' jelen-tőbb eseményi közt fontos czikkelyek eredtek női befolyásból.

Mélyen, messze az idő' fenékszinén ezerhatszáz év' fátyola alatt látunk egy hölgyet, erő és kivitel' férfias hevé-ben. Egy hölgyet, ki férje' körében vad népeket űz, hódít, rendszerez; nemzetet alkot, hazát alapít, törvényt hoz és tart fön, 's királyi pálczával öröködik apátlanul maradt örökösi fő-lött. Egy hölgyet, ki Sziria' pusztáiba

életet 's örömeiket vitt, ki Rómát tudá
irigyévé tenni, 's kinek falaihoz a' vi-
lág' császára jött vetélyostrommal; ki
ő? ki ő? a' szent tűzű hős Palmyra'
falain, kinek lelkes arcán a' hon' sze-
relme ég, ki minden nyilban biztos
balált lő, 's Aurelián' ajánlott kegyére
szablyával felel? . . . Zenobia az,
egyik hölgye az előszázadoknak.

Amott két ország tíz évig vérben
állt, 's az örült jelenet félelmesen lát-
szik, mint egy égő folt az évezreden.
Kérdjétek meg, ki gyújtá fel Tróját; ki
törlé el két nép' fiait 's egy ország' ne-
vét: és Helena' sirja megfelel. Nyu-
godjék békével; hiszen nem a' hölgy'
véike, ha a' szépség, melly a' földet
vigasztalni küldeték, a' bölcs férfitől
balul kerestetik.

Róma lett, megnőtt, 's a' halál-
ban is örökké élni fog. Dicsoszlopából
visszafenylenek az ismerős gyöngyök;
annyi jeles hölgy, hogy a' jobb élet
föllelhetné köztük menyasszonyt. Oh,
a' római történet gazdag hölgyekben!
Nézzétek a' remegő várost, kapuiban
rettenő tábor, mellynek félelme nincs,
irgalma nincs; mellynek ajka hallgat,
de szemében reszkedtető szó: az éhe-
ző düh. És a' táborvezér egy ifju pár-
ducz, a' sértett Coriolán, kit a' meg-
mentett hon elárult. A' tanács jő, és
meghajol, mellynek a' világ hajolt meg.
Papok és látnokok kéri őt, kik a' mul-
tat 's jövőt izgaták. De a' párducz-
szem égésében marad, 's a' tábor boszút
sikolt. De jött a' természet' legnemesb
fegyvere a' nőserég; vezéri két hal-
vány szellem fátyolba rejtve, a' hon-
teltés' kisírt szemével . . . Volumnia 's

Veturia az. A' nő és anya, vélték ta-
lán, hogy oszlozni jöttek a' sikerült bo-
szúban? vagy örülni a' fénynek, mit a'
férj' és fiu' szerencséje készít? Nem.
A' hon' nemtői voltak ők; remegve a'
haszaszeretet' félelmeiben, mint a' két
fölvért galamb, melly a' gyuladt ház'
világában röpked. A' nő és anya le-
térdelt; szemökben könnyű, ajkukon
szózat jelent meg; de nem hallhatjuk
azt, mert a' megindult nőkebel magas
hangot nem bír . . . Egy óranegyed,
melly Rómának századokat adott . . .
's az ifju párduczot meghajtá a' nő-
erény' szelid hatalma: „győztél anyám,
Róma megszabadult;“ monda ő; 's e'
két szó a' világ' könyvében írva ma-
rad. —

Említsem-e Corneliát a' Grachusok'
anyját, kinek kebelén a' századnagy-
ság' kettős virága nyílt. Ti tudjátok,
kiket nevelt ő, 's mint szégyeníté meg
gyermekével a' kincseiben kérkedő
asszonyt.

Lucretia' tiszta szelleme szinte
örök kép. A' tör, melly szívét meg-
nyitá, egy új időszak' kulcsa lön.

Mit mondjak a' lelkes zsidóhölgy
Judithról, kinek magas érzelme szinte
lázpontig nőtt; ki olly nagyszerű, mint
félelmes merénynyel gyilkolta meg
Zsidóhon'zsarnokát, megváltva az orszá-
got, mellynek fölmentjévé lön.

Maga az ó és új népek' király-cso-
dája Albion, nőkezek közt lön hármass
egységgé. Ki ne ismerné Anna' száza-
dát, mellyben Britannia' három országa
egy szívet kapott; Anna' századát,
melly tudomány, művészet 's iroda-
lom' anyakeble volt.

Spanyolországot szinte hölgy teremté. Castilia' 's Aragonia' koronái Izabella' fején nyertek közös nevet és fényt. És hogy az új föld' terét, aranyját, egét és bájait élvezzük, hogy az ötödik világ' állatai emberekké lettek, hogy az emberi nem' jövője megújult, 's hogy gazdag ígéretek' kezdetén áll a' nagy egész, szóval hogy Amerika a' világé lön, e' hölgy' érdeme.

Ki ama' hölgy a' regényes közép-kor' színterén, ki lovagi érczben, arczán vallásos láz, kezében kard és szent zászló, a' negyvenkét évtől párt-szellemdukt hazát megváltani jó? Frank-hon felel: az orleánsi szűz. Ki az, ki annyi év' győzelmei közt egy halált sem oszt; ki nyer és szabadít, véd és hódoltat, de fehér kezén egy vérfolt sem szárad? ki az, ki ellenére engesztelhetlen néz, de sebesültjeit irjával köti be? ki az, ki lemenő nappal minden férfit távol parancsol, 's az egészet mégis mint testvér szereti? ki az, ki a' máglyán szelid arczczal ég, 's annyi érdemért panasztalan hagyja lehullni tagjait? ki az, kinek lelkében a' női nagyság, erény és lemondás, gyöngédség 's tetterő csodásan kezet fog. . ? az orleánsi szűz.

Mint egy szívható költemény áll d' Arc Johanna a' holtak' milliói között; egy élő árnyék, melly szelid 's mégis szent borzalmat ébreszt, egy roppant gyémánt, melly a' koporsóban épen úgy ragyog, mint a' szent lilium' kelyhében, mit olly dicsőül védett.

De mennyi kép, mennyi megragadó szellem, melly hölgyalakban élt, mennyi befolyás, mit nő idézett elő. Mi ismerjük Terézia' buzdító hatalmát,

mellyel a' koronás gyermekü hölgy nemzetünk' szívéhez szólott.

Stuart Mária, Orosz Katalin, Zrinyi Ilona, 's ezer jelesei az üdvözlött nemnek, csak hosszú dicsszó-változatait idéznék elő, mikkel e' tisztelt kör' legbecsesb türelmét kísértetni felelek.

Egy szelidebb mező nyílik szemünknek, hol a' lég nem olly fényes, de tisztább, hol a' virág nem olly vakító, de illatteljesb, hol az érdem és pályabér szerény, de szívből szívbé jő: 's ez a' költők' 's művészek' élete, 's mutatja-e magát valahol gyöngédebben a' női szellem, mint épen itt?

Már olymp' isteni közt minden nemesb hatalmat nők képviseltek. Oasian, az avatott lelkek' ős fejedelme, olly önfeledőleg társalg a' völgy' kékszemü leányival. Az írók hölgyeknek oszták a' leggazdagabb jellemrajzokat. A' bárdok' lelkesb dalai hölgyekhez írvák. És gyakran a' költő átszivja a' hölgy' szívmelegét. Hány műben jelen meg a' kedves' érzelve; hány verset halhatlanít az ihletés, mit hölgysohaj lehelt. Igen, a' költő megtanulja a' nőt, lángol, eszmél és fölemelkedik. Átveszi az ihlést, melly a' nő' keblében gyöngygyé vált; át a' szent lángot, melly abban rejtve ég; és az átvett érzemény fölszárnyal művében, hogy ismét millió szívekre leszálljon. A' költő ha szeret, anglyalt ir; ha gyűlöl sántant. A' festész' kegyencze mennybe vitetik; 's ha megcsalta őt, kígyót fest fejére. — Velenczében a' Mária del Orto egyházban Tintoretto' örök művében függ a' végítélet. A' nagy bíró' jobbjá egy nőalakra hajlik, bevezetni

öt a' hit' örömébe. Balfelől ugyanazon
nőt a' daemon üzi alvilágra. És ha kér-
ditek, mit jelentsen ez? a' templomőr
mondani fogja: amaz a' művész' hű
kedvese; de már itt hitét szegé.

És Rafael' Fornarinája hány oltár-
lapon csodáztatik? Teremtett-e istenen
kívül valaki szebb nőt, mosolygott-e
Madonna égiebben, mint az ő képein?
és a' szemlélő szem a' kedves hölgy' ro-
kon vonására mindűtt rátalála művész'
ecsetében.

Ő és új szobrászat nőalakokban ra-
ká le főbb remekeit; 's a' zeneköltő
nőkebelre írja legszívhatóbb dalát.

Milly hosszú névsort kellene olvas-
nom, ha csak kitűnőit akarnám nevezni
a' hölgyeknek, kik a' művészet és költés'
kincseit nőveszték? Hány Sapho,
Staelt, Malibrant, Elslert kel-
lene említnem, kiket az ihletés' tüze
fölkent, kik megmutaták, miként a'
szent erő bájosb, ha hölgy képviseli
azt. —

Egyet lehetlen kihagynom. Cle-
mence Isaure az, az ártatlan öröme,
a' legmélyebb 's gyöngédebb keblű
hölgy, kit a' regényes középkor fölmutat.
Értő, lelkes és lángoló barátné-
ja a' költészetnek. — Ő dalünnepet
szerzett, mellynél hona' költői éven-
ként május' első napján műversenyt tar-
tának. Dal, beszély, pásztori költe-
mény 's hymnusz voltak a' pályatár-
gyak. És ő arany, amaranth, ezüst,
viola, lilium és gyűrűvirággal üdvözlé
a' nap' jeleséit. Oh mi gyöngéd esz-
me! milly nemes terv! vele egy szép
költészkor' kezdete áll kapcsolatban;
's a' frankhoni szellem és iralom rend-
kívül sokat köszön az ünnepnek. —

Szabad-e nemzeti iralmunknak re-
mélne: hogy hazánk' hölgyeinél e mun-
kás részvét, habár más alakban, ha-
bár a' prózaibb század' színében, egy-
kor megjelen! —

Most haldokló szobáját nyitom be
egy magyar anyának; egyikét azon
keveseknek, kik az első szóra fölérez-
tek, 's az ébredés' feltudatában is meg-
érték, mi a' magyar hon' állása jelen-
ben, 's benne a' női hivatás.

A' szoba szűk és hangtág. Egy
függély' fehér redői közt a' hervadó
arcz, melly sápadtan éled, mint vég-
lobbanása az alvó mécsnek.

Lábait egy szőke hölgy öleli, sze-
mében mély kín; de hit 's remény egy-
szersmind, mintha a' szent keresztbe
fogódznék.

Az anya gyöngén, de sietve szól,
mert az idő rövid, pedig a' tárgy nagy:

„Leányom, nemünknek vannak je-
leseik, de ne irigyeld őket. A' szín-
pad igen nagy, 's hol milliók játszanak,
mindenkinek nem juthat nagy szerep.

Van egy szent kör, melly minden
hölgynek fölnyílik; egy pályatér, hol
mindenik érdemére küzdhet, 's ez a'
családélet. A' gyermeket neked adja
isten, 's számot tőled vesz. És a' szá-
madás nagy leend, mert kit nevelned
kell, ember és polgár. Polgár mondom,
's azzá tenni őt kettős föladat, hol még
a' hon is készülöben van. Szólj neki
elő szót, mert tégedet megért. Mondd,
hogy érezni kell, mert a' multak nem
érezének; hogy tenni kell, mert a'
mult nem tevé. És ezt a' haza' nyelvén
mondd, mert ha más' nyelvén szólsz,
majd csak az idegent értendi meg, pedig
az idegen nem szól neki a' mi hazánk-
ról. Nálunk a' férfigond jelennen vi-

táiban oszlik fel, eszme- és elvforradalom foglalja el a' komolyabb elmét; nőké a' földat tenyésztni a' nyelvet, hogy a' nemzedék megtanulja azt, mit a' kor készít. Azért magyar legyen a' gyermek' imádsága, magyar a' nőhang, melyre szíve megnyíl, magyar a' könyv, melyből itélni tanul, és az életöszön, melyet czélul vesz, 's ez a' nő' szakmánya, melyben él és megdicsőülhet. És habár halvány a' szín, gyöngé az erő, mit a' nemzeti iralom még adhat: törd el a' hiányt, mélytá-nyold az ipart; mert a' költői szárny mély erővel bír, 's ha pártoltatik, megközelítendi a' magasb léget, hol a' műveltség' temploma áll."

Az anya, kinek végszavait felho-zám, néhány év előtt elhalt már; de él a' szellem, mely a' magyar neve-lésben megkezdte örök életét; él mon-dom 's száz anyákat lelkesít; adjon is-ten százak' helyébe ezreket, kiknek száma milliókra nőjön.

Kuthy Lajos.

A' három nemzeti szín.

Vajdától.

Ős Buda' vára fölött a' szélben lengeni látok
Egy zászlót, melyen századok ülnek együtt.
Jön, megy a' nép 's fölneáz a' szép lobogóra
kiváncsin,

'S várja hogy a' szónok végre emelne szavát
Hasztalanul vár, néz; üresen áll egyre a'
szószék,

Lelkesedett szózat nem tör egy ajkon elő. —
Kiknek a' mult korból tudomástok van, kik
az elhunyt

Századokat, mint a' tegnapot ösmeritek:
Nyissatok ajkat, a' mely titkot föltárni előt-
tünk:

E' lobogó mikor és mint kapa eredetét? —
Hasztalanul kérek, nem emel szót senki a'
népből;

Hallgat a' bölcs, a' tudós; néma az ég
maga is!
Égi leány, te beszélj; te, kit isten a' népek
elé tett,

Hogy ki hozád fordul, szóttalan el ne
bocsásd;
Mondd el e' zászló' nagy multját, tükörül a'
jelennek,

'Shogy láthassuk, mit rejt kebelén a' jövő. —
Kértem az istennét, 's ő meghallgatta imámat
Ajkai fölnyílnak és szava hangzik elő: —

"E' zászló távol készült, szép Ásia' földén,
A' mikor Álmos még gyöngé fiúcska vala.
"Szóla Előd: "Fiam, e' zászló kezeidbe
kerülend,

És nagy földet fogsz küzdve bejárni vele.
"Rajta tehát, válassz színeket hozzá! —
"S kicsin Álmos

Nem vala rest ekkép szólani hősek előtt:
"Édes apám, vegyed a' kikelet' rózsáit először,
Vagy pedig a' hajnal' kellemetes pirosát.
"És azután vegyed Elbrus' tiszta havát, mely
a' villám'

Gözbirodalmán túl ünnepel égi dicsőn,
"És zöld pázsitait harmadszor vedd a'
hazának,
Mellyeket a' Terek és a' Kuma' árja köszönt. —
"Szólt fia 's apja felelt: "Szeretet fog
lengni e' zászlón,
Gyermekek, és becsület 's a' diadalmi
remény.

"E' három színnel lépsz majd bé életed' estén
Egy országba holott e' lobogót föltöd.
"És fiaid fognak benn' országolni dicsőn,
Mig nem hátelenek lettek e' színek iránt.